

కోడంగలు వేంకటేశ్వర శతకము

రచన

చౌడూరి గొపాలరావు

ప్రచురణ :

బాలాజీ ప్రచురణలు

కోడంగలు

కోడంగలు

వేంకటేశ్వర శతకము

రచన: చౌడూరి గోపాలరావు

ప్రతులు :

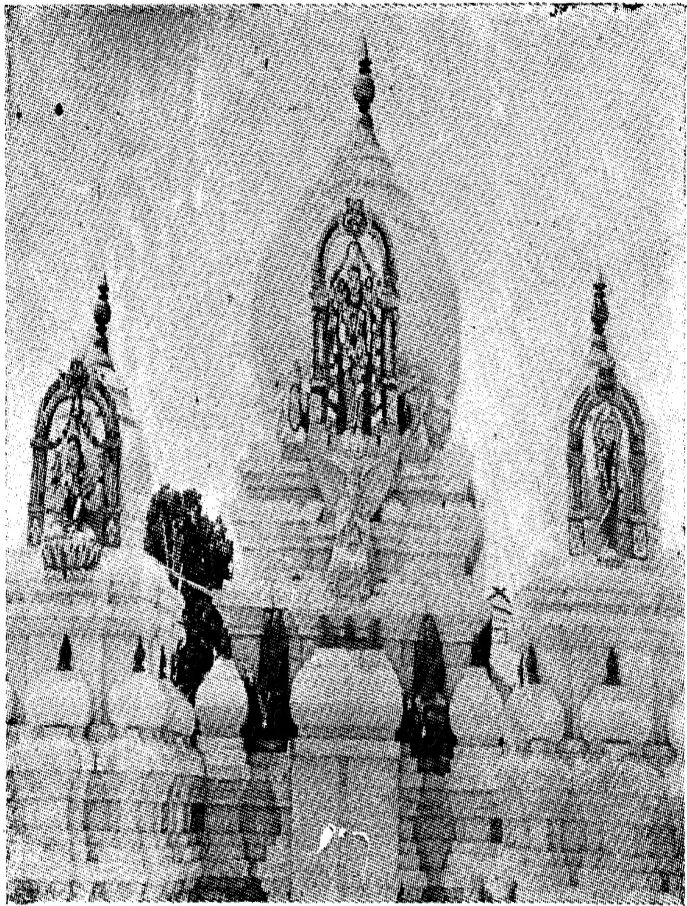
1000

వెల

రెండు రూపాయలు

ప్రతులకు .

శ్రీమహాలక్ష్మీ వేంకటేశ్వరస్వామి దేవస్థానం
బాలాజినగర్, కోడంగలు.

దేవాలయ శిఖరాలు

పరితలత్రో

నా బాల్యమిత్రుడు విద్యాశాఖలో తానుకా పర్యవేక్షకులుగా పనిచేస్తున్న శ్రీ బస్వణప్పగారి ద్వారా శ్రీనందారం నరిసింహులుగారి పరిచయమైంది. మా గురువర్యులు శ్రీ దామోదర్ రావు గారి ద్వారా నరసింహులుగారి జీవిత చరిత్రవిన్నాసు వారిచే నిర్మితమైన దేవాలయాన్నిచూచాను

కొడంగటొక దివ్యక్షేత్రంగా మారింది దేవాలయాలుకట్టడం గొప్పగాదు దానిసక్రమ నిర్వహణలో ఉందిగొప్పతనమంతా కొడంగల్ దేవాలయం హిందూ ధర్మస్ఫూర్తి కేంద్రంగా పనిచేస్తుంది రాజకీయ ప్రాబల్యాలకు కాని కీర్తి కక్కుర్తికైగాని ధర్మప్రచార రాహిత్యానికిగాని ఈ క్షేత్రనిర్మాణం జరగలేదనేది చూచినవారికి తెలుస్తుంది ఇది కేవలం భక్తితో నిర్మితమైనదేవాలయం,

లక్ష్మీవెంకటేశ్వరుని చూడగానే శతకం వ్రాయాలనిపించింది వ్యాకాను. శ్రమఅవక శ్రీ నరసింహులుగారు దాని ముద్రణకంగీరించిరి ఈ ప్రచురణకు చాలామంది తోడ్పడ్డారు వీరందరికి కృతజ్ఞతలు

చక్కని సలహా లందించారు తెనాలి నాహితీ సంస్థ కార్యదర్శులు శ్రీ గోపాలకృష్ణగారు.

కోరగానే కావ్యాన్ని పరిశీలించి తొలిపల్కులు వ్యాసిచ్చారు. శ్రీగంగా పురం మానుసుశర్మగారు, శ్రీ సత్యనారాయణగారు, శ్రీ దామోదర్ రావు (జజి) గారు, శ్రీ ముడుంబ వరదాచార్యులు గారు, తదితరులు

సకాలంలో చక్కగా అచ్చువేశారు, శ్రీనివాస ప్రింటర్సు మహబూబ్ నగరం వారు

దోషాలు లేవనికాదు సహృదయులు గుణదోషాలు గమనించి గుణాన్నే స్వీకరిస్తారని ఆశిస్తాను.

శ్రీ నందారం నరిసింహులు గారికి, వారి కుటుంబమునకు శ్రీలక్ష్మీ వేంకటేశ్వరుడు అమందానంద సుఖాలంద జేయుగాక.

ఇట్లు

రచయిత

అభిప్రాయము

ఇది కోడంగలు గ్రామమునకు వేంచేసిన అలియుగ ప్రత్యక్షదైవము శ్రీ లక్ష్మీవేంకటేశ్వరుని యొక్క శతకము ఈ వేంకటేశ్వరాలయమును నిర్మించి స్వామివారిని ఇచ్చటస్థాపింప జేసినవారు పరమ భక్తులగు శ్రీమిడిదొడ్డి సంధాము నరసింహులు గారు. సంపదపెరిగిని కొలది శ్రీలక్ష్మీ వేంకటేశ్వర స్వామి యెడలభక్తి పెరుగుచు, పెరుగుచు కొడంగల్ గ్రామమున శ్రీవారి ప్రతిష్ఠాపనకు కారణమైనది. ఓదలు ఇచ్చట దర్శనం పొంది తనభక్తిని పెంపొందించు కొనుటకు పీల్చెనది

వీరికి నలుగురు కుమారులు, ఇద్దరుకుమార్తెలు పెద్ద కుమారుడు వెంకటయ్యగారు రాజకీయ దురంధరులు ప్రస్తుత కాసన సభ్యులు రెండవవారు శ్రీ గంగయ్యగారు, వీరు చాలానిర్మల హృదయులు భక్తిభావము గలిగిన దైవోపాసకులు వ్యాపారంలో నేర్పరి పురుషభావులు మూడవ వారు శ్రీకృష్ణయ్యగారు వీరు వ్యాపార వాణిజ్య సిఫులు నల్గవవారు శ్రీ లక్ష్మీ నారాయణగారువీరు మొన్నటివరకు విద్యార్జనచేయుచుండెడివారు,వీరిప్పుడేవ్యాపార క్షేత్రములో ప్రవేశించినారు. చాలాజాగ్రత్తగలవ్యక్తి స్నేహమునకు తగినవారు

శ్రీ నరసింహులుగారు తమ బాధ్యతలను కుమారులకప్పగించి తానుమా త్రము శ్రీలక్ష్మీవేంకటేశ్వరాలయసమీపమున పరమ భక్తి సంపన్నుడై జీవిస్తున్నారు శ్రీనరసింహులుగారు చిన్ననాటినుండి నేటివరకు స్నేహితులు ఇంతటి భక్తా గ్రేసరుడు నా స్నేహితుడని నేను గర్వపడుచున్నాను

శ్రీ లక్ష్మీ వేంకటేశ్వరస్వామియొక్క శతకమిది దీనిని చాడూరి గోపాల రావు మంచి శైలిలో వ్రాసినందుకు నెను మిగులసంతోషించుచున్నాను వీరు నా శిష్యులలో నొకరు మున్నుండు వారిలేఖనినుండి అనేక కవితా ఖండికలు రావారి ఆశీర్వాదములతో అశీర్వాదిస్తున్నాను

ఇట్లు

దామోదర్ (బికి)

కోడంగలు

నా దృష్టిలో

వ్రాసి తట్టుకునే శక్తి కలిగి ఉంటేనే వ్రాయగలడు నేడు కలమెత్తితే కవిత్వం హల మెత్తి తేపంట అను ధర్మమునకు కట్టుబడ్డ మనదేశంలో కవిత్వవ్రాయట చిన్నమాట గాదు, అన్నింటికీవలెనే కవిత్వం కొన్ని లక్షణాలున్నవి అవేవైనను ఆనందం మరియు ప్రయోజనమని నమ్ముదాము కావ్యం చిన్నదైన పెద్దదైనా గుణప్రధానం చదివే గుణాలుంటే కావ్యంలో గుణమున్నట్లు కావ్యం వ్రాసిన వానిసొత్తా సహృదయుల సొత్తన్నది నిర్వి వాదాంశం దాని బాగోగులు కాలం సంఘం నిర్ణయిస్తుంది ఆ చరమమెట్లున్న అర్థం గుణమెట్లున్న గణం మొదటి స్థానాన్ని ఆక్రమించిన ఈ కాలంలో కావ్యం వాటి రచన ఆవసరమే కాని ఎట్టి కావ్యాలన్నది వివాదాంశం

కాంతా సమ్మిద మైనను, మిత్రసమ్మిద మైనను రాసేకంటే సూటిగా చెప్పగల మార్గం చాలాసుగమం! ఏ కథాంశమో గ్రహించి ఆ కథా వస్తువును విస్తరించు దాని కంతర్భాగంగా ఒకనీతిని పొందిగి చెప్పిన శబ్దలయోత్పత్తకంగా మనోవృత్తుల కానందంగా ఉండి ప్రయోజనాన్నందించే దానిని వినటానికి నేటి భావుకుడికి నిలకడ శూన్యమేమో అనిపిస్తుంది కనుకనే లఘుకావ్య సారాలు కరపత్రాలు, ఆచారం, నేటికపులంతా ఖండకావ్యాలురాసి కవులనిపించుకోవడం ఏడుశాతాబ్దాలలో సులోచనాలో కన్నుకోవడం పరిపాటైంది

పెద్దక కీర్తి లేదు వెరపింపక బుద్ధిరాదు కాతిట్టక వాడులేదు, అన్న శతక కర్త సూటిమార్గానికే నేడు విలువ అందుకీ శతకాలు వాటిరచనకావాలి శతకాలకు సూటిగా చెప్పగల తాహత్తున్నది వేణుగోపాలశతక కారుణ్ణి తదిమితే నేటి ప్రజాస్వామిక యదార్థదృశ్యా లెన్నో విధంబులగు, మంగలెంకడే మనకంటికీ కనుపిస్తవి

కవికి ఏదైనా కథావస్తువు కావాలి తనభావ్యమాన ప్రపంచాన్ని సమాజాని కందించడానికి దానికై యేరాముడో, ఏనరసింహుడో, వెంకటేశ్వరు డో ఏచెట్టో పుట్టా యేదైతేం ఎవరైతేం ఒక కథావస్తువు వేంకటేశ్వరుడంటే అడవులు అచలాలు అర్చకులు ఉండడం సహజం, పాలెం జుడ్చర్ల పలెనే కొడంగల్లో వేంకటేశ్వరుడు వెలయడం అతడి ప్రజ్ఞోత్సవ, మాసోత్సవ పక్షోత్సవ

నిత్యోత్సవాలు జరిగడం జరిపించడం దానికొకభక్తుడు స్త్రావరాజం ఇత్యాయులు
లోఁదర్శం

చౌడూరి యువకుడు ప్రతిభాశాలి ఎవికి అదేవునిపై మోజుకలిగి వ్రాసిన
శతకం కొద్దిగా వ్రాతలో సంయమనం పాటిపై ఇంతకంటే ప్రయోజనకరమైన
కవిత ఇతనిలేఖనిలో వెలువడే సూచనలున్నవి

కలిగిన భాషకా నందాన్ని పంచి పెట్టడానికి కొడంగల్ చెంచేశ్వరుడొక
ప్రాతిపదిక నేటి భీభత్సాలు అనురంభం ఉన్నట్టు చెప్పగల ప్రతిభఇతనిది
ఈతని మాటలలో ఇతని కవిత గిరులెగట్రాకి మేఘములగెల్పు వనావళిదాటి
పంక్తిలో తిరగము నిలుచున్నది భావనాబలం ఉత్తుంగ శిఖరములది
తొహించు కవితాధార ఇతనిది

గుండూరు
కల్వకుర్తి తాలుకా

పశ్చిమ శరదశృతా,
గంగాపురం హనుమచ్ఛర్మ

శ్రీ మద్వేంకటేశాయనమః

రెండు మాటలు

“కల్యాణేంద్రవర్యుః” అన్నారు పెద్దలు. కలియుగంలో అవతరించిన పరదైవతం శ్రీ వేంకటేశ్వరుడనియే పై వాక్యాని కర్తం ధర్మసంస్థాపనార్థాయ సంభవామి యుగే యుగే” అని భగవద్గీతలో శ్రీకృష్ణ పరమాత్ముడు చెప్పిన తీరుగా వివిధయుగాలలో, వివిధజగాలలో, వివిధావతారముల ధరించి, దుష్టశిక్షణ శిష్టరక్షణ చేసిన శ్రీమన్నారాయణుడు నేటి కలియుగంలో వేంకటపతిగా అవతరించాడు

“ఆలవైకుంఠ పురంబులో నగరిలో నామూల సౌధంబు దా
పల మందార వనాంతరామృత సరః ప్రాతేందు కాన్తాపలో
త్పల పర్యంకరమా వినోదియైన” ఆ ఆపన్న వ్యసన్నుడు

ఆదినారాయణుడు నేడు సప్త శైలములపై వెలసిన తిరుపతి క్షేత్రమందు నివసించి ఉన్నాడు అమహామహాని దివ్య చరణారవిందములకు నిలయమైన ఆ ప్రాంతం కలియుగ పైకుంఠంగా ఘనతక్కింది “అనందనిలయంలో” మహాదానందమూర్తియై విలసిల్లే ఆ పరంధాముడు ‘యాతాయాత భక్తకోటుల మ్రొక్కుల పీర్చుచు, వడ్డి కాసులవాడై ప్రఖ్యాతి గాంచాడు

ఆసేతు శీతాచల పర్యంతం భారతదేశంలో నివసించే యావత్ప్రజానీకానికి ఆయన కులదైవం అపరాత్పురుని దివ్యదర్శన భాగ్యం కోసం ప్రతిదినం వేనకువేలు ప్రజలు బారులుదీరి నిలుచుంటారు, అదే.. ఆ దేవదేవుని మహిమకు ప్రబల తార్కాణం

కలియుగావతార పరదైవతంగా భావింపబడుతూ ఉన్న ఆ ‘బాలాజీ’ కేవలం తిరుపతి క్షేత్రమొక్కటే తననివాసానికి ఉచితమైన ప్రాంతంగా ఎన్నుకోలేదు ఎక్కడెక్కడ తన భక్తులు విరివిగా ఉంటున్నారో. అక్కడక్కడకు తనకుతానై వచ్చి, వెలసి, ఆప్రాంతాన్ని పవిత్రంచేసి, భక్తులపాలిటి కల్పద్రుమంగా పరిగణింప బడుతూ భక్తుల సేవలను పృపాదృష్టితో స్వీకరిస్తున్నాడు

ఆ మహనీయ భాగ్యం మాకొడంగల్ గృహానికికూడ కలిగింది తిరుమల తిరుపతి కొండలపై ఆలువేలుమంగ, బీబినాంచారులతో (గూడి విలసిల్లే ఆ పరంధాముడు, “శ్రీనందారం మిడిదొడ్డి నరసింహులు” అనే వణిక్ ప్రముఖులకు కలలో కన్పించి “నేను కొడంగల్ కి రాదల్చుకున్నాను నాకు నివాసం ఏర్పాటు చెయ్యి” అని కోరాడట కాదు, కాదు అదేంబాడట! “ఎంతఅదృష్టం”!

ఎన్నో తపాలు, ఎన్నో జపాలు, ఎన్నో ప్రతాపాలు ఆచరించి విజితేంద్రియులుగా ప్రసిద్ధికెక్కిన మహాబులులకే లభింపని ఆతని దివ్యసాక్షాత్కార భాగ్యం ఆ ప్రయత్నంగా శ్రీ నరసింహులు గారికి సిద్ధించిందీ. అంటే అది, ఆయనలోని ఉత్తమ దైవభక్తి పరాయణతకు ఒక అపురూపమైన నిదర్శనం

నంకల్పసిద్ధుడైన శ్రీ నరసింహులుగారు భగవదాదేశాన్ని కాదనక శిరోధార్యంగా భావించి, వ్యయ ప్రయాసాలకు లెక్కనేయక వైఖానస ఆగమోక్త ప్రకారంగా, వాస్తు శిల్ప కోటితమైన, దేవాలయాన్ని ఆరుమాసాల్లో నిర్మింపజేసి అందులో ఆ పరాత్పరుని దివ్య విగ్రహాన్ని ప్రతిష్ఠించారు. స్వామివారికి ఒక పైపు, అదిలక్ష్మి ఆమ్మవారిని, మరియొక పైపున ఆలివేలుమంగ తాయారుని (విగ్రహాలను) గూడ వెలయింప జేశారు

తిరుమల తిరుపతిలో ఆ “ఆదిమూర్తికి” ఏవిధంగా సేవలు జరుగుతు ఉన్నాయో, అదేవిధంగా సేవలు జరుపటం కోసం వైఖానసాగమ పూజావిధాన లో ఆరి తేరిన నల్వారు పూజారులను రప్పించి, అంగ రంగ వైభవాలతో స్వామివారికి నిత్యం ఆర్చనలు చేయిస్తున్నారు.

ప్రతిదినం రెండువేళ్ళలో స్వామివారితోబాటు భక్తజనులందరికి గూడ ఆరగింపు ప్రసాదం అందుతూనే ఉంటుంది భక్తుల గోవిందనామాలతో దేవాలయం మారుమోగుతూనే ఉంటుంది. అక్కడ జరిగే ఏదీన్న కార్యక్రమమైన ఎంతో పొందికగా జరుగుతూ ఉంటుంది అది శ్రీనరసింహులు గారి కార్యదీక్షకు దక్షతకు ప్రబలనిదర్శనంగా పరిణమిల్లుతూ ఉంటుంది

ఉదయం 5 గం॥ ౩౫ (సుప్రభాత సమయంలో) మైక్ లో సుప్రభాత కార్యక్రమంతో ప్రారంభమైన స్వామివారి ఆరాధన కార్యక్రమాలు రాత్రి 10 గం లకు జరిగే వన్యశింపుసేవ పాటలతో పరిసమాప్త మౌతాయి కొడంగల్ గ్రామ నివాసులందరూ శ్రీనివాసుని సుప్రభాతంతో మేల్కొంచి ఆ పరాత్పరుని

వవళింపు కేవలపాటలను వింటూ, నిద్రాధిముఖులైతూ ఉంటారు అహో॥ ఎంతటి మహత్తరమైన ఆదృష్టం కొడంగల్ గ్రామవాసులకు కలిగింది? అది వారేజన్మ లో చేసిన పుణ్యమో కదా!

నాకు నరసింహులు గారిని చూస్తే “అముక్తమాల్యద” లోని, ఆ విష్ణుచిత్తుడే గుర్తుకు వస్తాడు.

“ఆ నిష్ఠావిధి గేహ సీమనడు రేయాలించినన్ మోమునెం

తే నాగేంద్రశయాను పుణ్య కదలున్” — అనే పద్యం నాచెవుల్లో మారు మ్రోగుతూ ఉంటుంది ఆ విష్ణుచిత్తునిలో కన్పించే నమస్త సద్గుణాలు నాకు వారిలో అవగతమౌతూ ఉంటాయి ఉదయం మొదలు సాయంకాలము వరకూ ఆలయ ప్రాంగణంలోనే తిరుగుతూ, ఒడ్డాంజలి పుటంతో, నగుమోముతో, సాదర మేదర వచనాలతో చిన్న పిల్లవాడినైనా పిలిచి సంభాషించి పంపే వారి ఉదారభావం, అదర్శతత్త్వం, పరేష్వరిలోను నాకు కనిపించదు ఇలాగని చెపితే ఇది అతిశయోక్తి ఎంతమాత్రం గాదు.

ఈనాటికి ఈప్రాంతంలో ఉన్న ఎఢార్మికిసంస్థయైనాసరే వారివిరాళంతో ప్రారంభం కావలసిందే ఇది జగమెరిగిన సత్యం

మరొ విశేషం :— తండ్రిగారి అడుగుజాడలలో ఎదుస్తు తండ్రిగారు చేస్తూన్న ప్రతి ధర్మకార్యానికి పత్తాసు పలుకుతూ “సంతత శ్రీ” నారాయణపాద వద్మయుగళి సంధావితానూన చెతస్కులై కనిపించే గంగయశ్రేష్టిగారు మరొక క్రొత్త విశేషంగా నాకు కనిపిస్తారు. ఊరక చేసే ప్రసంగాలలో నైనా వారు ఐహిక విషయాలను స్మరింపరు కదా? ఎల్ల వేళ్ళలా భగవద్విషయాలో చనలేగదా ఎప్పుడూ భగవదారాధనా యత్న చిత్తులేగదా! అహా! ఆయన తండ్రిని మించిన తనయ్యడు

కేవలం గంగయ గారేకాదు, — వారి కుటుంబమే అంత, పెద్దకమారుడు (శ్రీ) వెంకటయ్య M L A. గారు ప్రజలక్షిధార్మిని తీర్పుటకు బద్ధకంకణులయ్యా ఆవిభక్త కుటుంబంగా ఉన్న ఆనయ్యరు అన్నదమ్ములు, దేవళిక్తి పరాయణులై, ప్రజాసేవపరతంత్రులై తండ్రి అడుగు జాడల్లోనడుస్తూ, తరతరాలకు తరిగిపో సుస్థిరమైనకీర్తిని సముపార్జిస్తున్నారు

ఇది ప్రస్తుత విషయం:-

శ్రీ చౌడూరి గోపాలరావు గారు స్వామివారికి కైంకర్యంగా “శ్రీలక్ష్మి వెంకటేశ్వర శతకాన్ని” రచించి సమర్పిస్తున్నారని, ఆ భాగవత గ్రంథానికి మీరు “రెండు మాటలు” వ్రాయాలని శ్రీనరసింహులుగారు సన్నుకోరారు ఈ ఈ మహద్భాగ్యం దైవప్రేరణ వల్లనే నాకులభించినట్లు భావిస్తున్నాను “నా పుట్టు కృతార్థతం బొరసె” ధన్యోస్మి॥

శ్రీచౌడూరి గోపాలరావుగారు సుప్రసిద్ధులు. పాలమూరు జిల్లారచయితల సంఘనిర్వాకులుగా వారు యావదాంధ్ర దేశానికి సుపరిచితులే సంస్కృతాంధ్ర భాషలలోవారికి చక్కనిప్రవేశం ఉంది. నవీన భావకవితా తరంగాలు వారి హృదయ సాగరంలో ఉవ్వెత్తుగాలేస్తుంటాయి శ్రీగోపాలరావుగారు ప్రాచీన కవితా తత్వాన్ని ప్రామాణికదృష్టితో పరిశీలించి అర్థం చేసుకొన్నదిట అందుకే కాబోలు భగవదర్పితంగా సమకూరుస్తున్న ఈగ్రంథములో చందో బద్ధమైన పద్యాలనే ఎన్నుకున్నారు సరళరచనా సంప్రదాయానికి చెందిన దవటం వల్ల ‘పోతనభాగవతం’ ఆంధ్రులందరికి ఎట్లు ప్రీతి పాత్ర మైందో, అట్లే ఈశతకం కూడా ఆంధ్రులందరియాదరానికి పాత్రం అవుతుందనటంలో సందేహం లేదు

ఎడ నెడలోకపు తీరులతోను, వేదాంత తత్త్వ నిరూపణములతోను, భగవదారాధనా పద్ధతులతోను వీరిశతకమును రచించి భగవదర్పితం గావించారు ఇందులో కేవలం భగవన్నుతులు మాత్రమేగాక, ఆలయ దర్శకర్తల జీవిత చరిత్ర, ఆలయనిర్మాణం, క్షేత్రమహత్స్వం మున్నగు విషయాలెన్నో ఉన్నాయి

భగవద్భక్తి యనే నందనోద్యాన వనంలో ఆరవిరసిన పారిజాతపుష్పం ఈ శతకం నెవ్వభవ్య భావసురభిశ మధుర మందార మాలో సదృశమీశతకం ఈ శతకాన్న రచించిన రచయితలు ధన్యులు. “పరత్ర హేతో రిహజన్మనాద” అనే పండితవాక్యం వీరిపల్ల సార్థకమైంది

అదివ్యమంగళ విగ్రహాన్ని, (శ్రీనివాసుని) పాదాలవద్ద పూజాపుష్పంగా ఉంచబడిన ఈశతకం త్వరలోనే మనకందరికి అందబోతోంది. పరమ భాగవత తత్త్వనిరూపణా పరాయణమైన ఈచిన్న గ్రంథం, ఆంధ్రులందరికీ ఆరాదింప దగ్గరి దగును. భక్తిజనులందరూ భగవదర్పితమైన ఈ దివ్య ప్రసాదాన్ని గ్రహించి తరిస్తారని ఆశిస్తాను

ఇట్లు

CH సత్యనారాయణ M O L

ఒక మాట

శ్రీ చౌడూరిగోపాలరావుగారు రచించిన పండితేశ్వర శతకమును చూచి సంతసించితిని రచన భగవద్విషయము ఇందలి పదములు సులలితములు భావము సుబోధకము ప్రసాదగుణ ప్రసన్నమై చౌడూరి కవిక నై సర్గికముగా సుకవి పండిత సహృదయ హృదియంగమమై నిరాఘాట ముగా సాగినదనుటలో నతిశయోక్తిలేదు ముచ్చునకు

“తిరుమణిఁబీర్చి, ముంగురులుదిద్ది కిరీటముఁబెట్టి పట్టుటం
బరములు గట్టి చిత్రమగు బంగరు భూషణముల్లరించి నీ
కరమును రక్షగానిలిపి గాతునటంచ భయమొప్పంగు, నో
తిరుమల నాథ!

ఆను పద్యమును తిలకించినచో సుస్పష్టము నేటి సమాజపు దోరణిని జూపుచు సమాజమును ఛర్మపదమునకు మరల్చునట్టి పద్యములెన్నో గలవు

‘పాలకులయినవారి పరిపాలనలోన మతంబులేదు ఈ

కాలము వారికి మతము, కాంక్షలు, పీర్పపు రాజకీయమే మేలని

అని స్వాభిప్రాయ నివేదనములో జంకు గొంతులు లేకుండ సంఘములోని కుళ్ళును కుత్సితమును బయటబెట్టి సంఘమునకు చక్కని సందేశము నిచ్చి నాడు ఒక దళాబ్దమున నికవి స్వీయ నిత్య సుందర కవితానందము నుండి, విభిన్న వివిధ సాహిత్య సుమముల నందజేయుచున్నది సాహిత్య బంధువుల కందరికీ సువిధితము,

ఇందులో నచ్చటచ్చట కవియూ కలుచుచే “నవీనయజ్ఞాల మజాలముధ్య” పంటి సమానములచే త్రివేణి సంగమములు గావించినట్లు గాననగును సర్వత్ర భక్తి సంప్రదాయ సంపన్నత, కవితావేళము, లోకజిత, గోచరించును “భవమను వార్ధిలోమునిగి బంధితునైతిని మోహమందు సంభవమగుచుండె వార్ధకము, పాపములే బడబాస లమ్ములై” అనుటచే రవి వేదాంతియై

సంసారబంధమోచనము నాకాక్షింపుట, ప్రపంచ పరమార్థమును లోకమునకు
విశదపరచుటయై యున్నది కవికిగల శ్రీవేంకటేశ్వర భక్తియే యీ శతక
రచనకు గారణమయినది పీఠ్యపి పండిత ప్రశంసార్హమయినది వీరు
ఇతొడికనూత్న రచనాసక్తులై సాహిత్య ప్రపంచమున సుప్రతిష్ఠితుగుదురు
గాత యని యాశించు వాడ

ముడుంట వరదా చార్యులు, M O L
ప్రాచ్య భాషాకళాశాల ఉపన్యాసకులు కొడంగల్

“దేవుణ్ణి పెద దానికి వెక్కడికి పోతున్నావు, ఈ చోటాను కోట్ల
ప్రజలు దేవుళ్ళుకారా, గంగనదీ తీరంలో బావి త్రవ్వదలుస్తున్నావా, ఈ
ప్రజలను ప్రేమించు అరాధించు నిరుపేదల కష్టాలనుచూచి వలవల యేడ్చేవాడే
మహాత్ముడు లేనిచో వాడు దురాత్ముడే

—స్వామి వివేకానంద

శ్రీ మహాలక్ష్మి

శ్రీ లక్ష్మీ వెంకటేశ్వరాయ నమః

ఓకనాటి శుభోదయం, పూర్వాంగణం రాగరంజితమౌతుంది. చుల యానిలుడు పురోపవీధులలో పిల్లగంతులు వేస్తూవిహరిస్తున్న మధుర సమయం. మధురమైన ఆనాటి ప్రత్యూషకాలంలో నగరమంతా మంగళ వాద్యధ్వని వ్యాపిస్తుంది, మైకుద్వారా సుప్రభాతము పౌరులకు శ్రవణానంద కరంగా ఉంది. వేదగాన నినాదాలు ఆనగరానికి వైతాళిక గీతిరైనాయి. వాతావరణమంతా ఆహ్లాదకరంగాఉంది

ఆనాడు జులై మొదటితేది నాట్యమీ నగరంలోనే గడచింది. చాలాదినాల తరువాత ఈనాడు రావలసి వచ్చింది. మామిక్కడి వైపుమాస్తూ ఈ సుప్రభాత మేమిటి? ఈ మంగళవాద్యాలెక్కడివి? మనకాలంలో ఇంతశ్రద్ధతో పౌరులకి "వైదిక మంత్ర ప్రసారం చేసే పిపాసువులే లేరుదా! అనిఅడిగాను అశ్వర్యంగా

“నగరంలో శ్రీ వేంకటేశ్వరాలయం వెలసింది, ఈనాడు స్వామివారి ప్రతిష్ఠా కార్యక్రమం పదవెడదాం అన్నాడు” మిత్రుడు

సరేనంటూ స్నానాది కృత్యాలు తీర్చుకొని, మిత్రుడి వెంబడిపెళ్ళా. దేవాలయం వర్ణనాతీతం, తిరువతికి ప్రతిబింబంలా ఉంది అడవులు, అవలాలు, ఉంపేసాక్షిత్ తిరుషతే ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని పాలమూరుజిల్లా కొననగల కోడంగలు అనబడే ఈమారుమూల గ్రామానికి, ఇంతవై భవోపేతంగా శ్రీవివాసుడు రావడం యెలా పొనగిందనే ప్రశ్ననాలో ప్రవేశించి నా మిత్రుడి వేంబడిఅలానే జనంలోకిపెళ్ళా

జనంక్రిక్కిరిసి ఉన్నారు. గోవిందనామం మిన్ను ముడుతూంది. విగ్రహం తిరుపతి వెంకటరమణుని సరియెత్తులో ఉంది. ఈ శేషాచలవాసుడు, ఆపద్బాంధవుడు, కలియుగ దేవుడు ఈనాడు ఈ నగరంలో ప్రతిష్ఠితుడౌ తున్నాడు.

కొన్నిగంటలదాకా తిరిగి దేవాలయంచాచాను ఆజన సందోహంలో మా పూర్వ ఉపాధ్యాయుడు శ్రీ ధామోధరరావు పండ్ గారు కలిశారు వారు కవులు, ఉరుదూ సాహిత్యమునందు పేరు గాంచినవారు నమస్కరించా

ఏంటోయ్? యెప్పుడొచ్చావు. క్షేమమా అన్నారువారు

నమస్కారములు, క్షేమమేనండి అంటూ ఈ దేవాలయాన్ని పొగుడటం ప్రారంభించాను నా ప్రశ్నకూడా చెప్పకొన్నాను. నన్నుఅలా ఆరుబయల్లోకి తీసుకెళ్ళి ఈ మందిర నిర్మాణం దానికి కారణం, సవిస్తారంగా నేను కోరినట్లుగా చెప్పటం ప్రారంభించారు

సుమారు అరవై సంవత్సరాలకు పూర్వం పరిగి తాయాకాలో శివారెడ్డి పల్లిలో ఒకతల్లి పన్నెండు సంవత్సరాల కుమారునితో కాపుర మీటుస్తుండేది యావ్వనంలోనే భర్తను కోల్పోయిన ఆయన ఆగ్రామంలోని శ్రేష్ఠికులంవారి కుటుంబాలకు నీళ్ళుమోస్తు టీవించేది చారీచాలని కాపురం దినం గడచడం కష్టంగా ఉండేది పేదతనం అతల్లి కొడుకుల మధ్యపెన దేసుకొని కూర్చుంది వీరుశ్రేష్ఠి కులజులు ఆగ్రామానికి వలసవచ్చారు. జీవనోపాదికై యెన్ని యాతనల ననుభవించినా స్వల్పదాయం అమెను కడుదై న్యంగా బ్రతుకనిచ్చేది.

పరిచయస్తుడై నరెడ్డి ఆయనగా రాగ్రామంలో వ్యవసాయదారుడు నరసింహులుని చూచి “నాయనా! ఇంత వాడవు, నీ విలావ్యర్థంగా తినితిరుగు తూంటే మీ అమ్మ యెక్కడి నుండి తెచ్చిపెడుతూంది నీళ్ళుమోసి అమెకుజాలు కాయలు కాసినై రేపు యింటికిరా పది రూపాయలిస్తా యేదైనా వ్యాపారం చెసుకో అన్నాడు దయతో

కర్తవ్య మంటే యేమిటో యెరగని ఆ బాబుడు నిశ్శబ్దంగా విన్నాడు ఈ మాటల్ని. కొందరి బాల్యం దయసీయంగా గడుస్తుంది. అల్లారుముద్దుగా పెరిగి వాయు తరంగాల వలే, అష్టాదశరంగా గడవవలసిన శైశవ దశకు వారు నోచుకోరు దురదృష్ట కరాన యెనలేని బాధ్యతలు వారి నెత్తిన పడతాయి మరుసటి రోజు వెళ్ళి రెడ్డి దగ్గర పది రూపాయలు తీసు కొన్నాడు యేమిచేయాలో తోచ లేదు తిన్నగా బజారు గుండా నడుస్తున్నాడు. ఆ గ్రామంలో తమకులం వారిలో పెద్ద షాహుకారు దుకాణం ముందుగా వెడుతున్నాడు ఆ దుకాణంలో మిరుపకాయలు చాలా కనిపించాయి గోనెనంచీ తీసుకొని మిరుపకాయచే కొందామను కొన్నాడు నరసింహులు కొనటం కూడా జరిగింది.

వంశ పారంపర్యతలో ఒకనాడు తన పూర్వులు కలవారే వారు వ్యాపార స్తులే ఆసహజాతం ఆతనిలో జాగృతమై కర్తవ్యమయిని చేయ గలిగింది శ్రమకు సిద్ధపడిన వాడు అవరోధాలని లెక్క చేయడు వారిదృష్టి భవిష్యత్తుపైనే మిరుప నంచితో కోడంగల్ సంత చేరుకొన్నాడు గుడ్డిలో మొల్ల అన్నట్టు కొంత లాభంకలిగింది

కోడంగలు ప్రతి సంతకి నరసింహులు వస్తూండేవాడు ఆసంత ప్రక్కనే ఒక దుకాణముండేది ఆ కొట్టుయజమాని తిప్పయ శ్రేష్టి, ఆతడూ మవ్య తరగతి వాడే నరసింహులు ఈ తిప్పయగారి దృష్టి నాకర్పించాడు. ఆతనికి ఒక కూతురుంది నరసింహులుకు ఇచ్చితన ఇంటి వీపం నిలుపుకోవాలను కొన్నాడు ఒకనాడు నరసింహులును పిలిచి ప్రస్తావన ఒకంగా తన ఇంట్లో ఉండ మన్నాడు.

స్వేచ్ఛాప్రియుడైన ఈతడికి కొంత ఇరకాట పరిస్థితి యేర్పడింది తిప్పయ గారు మిడిదొడ్డి కులశ్రేష్టుడు, మర్యాదమనిషి, తనశ్రమను గమనించిన వాడు. గుండెలో యెదుటి వానిస్తాయి పేంచి నిలుపు కొన్నామంటే, యెదురాడటం యేవని వల్లగాదు నరసింహులు మౌనంగా నిలుచున్నాడు తిప్పయగారు మౌ నాన్ని ఆర్థాంగీకారంగా గ్రహించి రేపు వచ్చేయ మన్నాడు.

క్రాంతజిల్లు, అంతాక్రాంతవారు, తానుపరాన్న భుక్కుడుగా వారిపెట్టి పోతలకు ఉండవలసివచ్చింది వస్తుతః నరసింహులు స్వతంత్రం కోరువాడు చిన్ననాటినుండి స్వేచ్ఛగా తిరిగినవాడు. కొంతమనోవ్యధతో క్రియాకలాపాలు తగ్గించాడు ముల్లు అరటాకు సామెతగా ఉంటుంది పరాయిస్థలం

ఒకనాటి వేకువన తిప్పయశ్రేష్టి నరసింహులును పిలిచి, వ్యర్థుడవని, కార్యసాధనకు పనికిరావని, మేనేవాడివేకాని, చేనేవాడివికావని, సోమంపని, కొంత ఆదరపు లభించగానే మహారాజు వైనావని మందలించి వెళ్ళిపోమన్నాడు తన ఇంట్లోంచి

స్వాభిమానం గల ఆయువకుడు, ఆమాట వినగానే బయటపడ్డాడు. నేనా బ్రతుకలేనివాడిని, బ్రతికిచూపిస్తానని మనస్సులో శపథం చేసుకొన్నాడు. తిరిగి జీవితం యధాస్థాయికి చేరుకొంది అనేకగ్రామాలు తిరిగాడు, పలువురిని కలిశాడు, ప్రతినంతకి వెళ్ళాడు, అనుభవం సంపాదించాడు యెంతకష్టపడినా గొజ్జ లోకలాంటి ఆదాయంతో ఆతల్లికొడుకులు చాలా బాధపడేవారు ఒకపూట ఉండి లేకనడిపించేవారు జీవన యాత్రని.

కొన్నిదినాలు సాగాయి, తిప్పయశ్రేష్టిలో పాశ్చాత్తాపం ప్రారంభమైంది పెరుగుతూన్న తన కూతురు కూడా ప్రశ్నార్థకంగా ఆతనిముందు నిలిచింది తన లోని వృద్ధాప్యం పాశ్చాత్తాపానికి దారితీసింది. ఆతని మనో నేత్రముందు నరసింహులే మెరిశాడు శివారెడ్డివల్ల వెళ్ళాడు తీసుకొనిరావడానికి.

విశాల హృదయంగు నరసింహులు యెదురేగి తిప్పయశ్రేష్టికి స్వాగతం పలికి ఇంటికితీసు వెళ్ళాడు అతడు చెప్పేవన్నీ విన్నాడు, అంగీకరించాడు తల్లితో సమా కోడంగలు జేరుకొన్నాడు తిప్పయశ్రేష్టి తనమాతురిని నరసింహులు అక్కిచ్చి వివాహం చేశాడు, ఇల్లరిం స్వీకరించాడు

నరసింహులు బారంబిధికమైంది ఇల్లరికం అచనపు బాధ్యతల వ్యవస్థ

అని మనిషిని మంత్రముగ్ధుని చేసి యంత్రంలా పనిచేయిస్తుంది పైగామధ్య రకం సంసారాల్లో దినదిన గండంబీర్పాయుష్షు, కష్టపడితేనే కానిఫలం. ఇల్లరికం అన్నమాచేశాని, అదేగోనెనంచి, అవేగ్రామాలు తిరగటం, నిద్రాహారాలు తక్కువ నూనూగు మీసాలనూత్తు యౌవ్వనం, పైగా క్రొత్తభార్య, అయినా మాట్లాడేతీరిక లేనంతవర నరసింహులచీశాలి కాబట్టి జంకలేదు. విధికితలవంచ లేదు.

గోననంచి వ్యాపారం గోవల్లభునిపైకి వచ్చింది వృషభరాజంపై బస్తాలుపేసుకొని సంతలు తిరిగాడు, కొడంగలు చేరువలో నందారం అనేగ్రామం ఉంది ఆహితు ఈతకి నచ్చింది “ఋణానుబంధ రూపేణ పతివత్సనుతాలయః” అంటారు గదా పెద్దలు ప్రాప్తంఉన్నచోట మానవుడు ఉంటాడు అగ్రామానికి బసమార్చుకొన్నాడు చిన్నఇల్లుకట్టు కొన్నాడు కొంత అస్థికూడా సంపాదించాడు. వ్యవసాయం రెండోవృత్తిగా స్వీకరించాడు అక్కడేస్థిర పడిపోయాడు “కృషి తోనాప్తి దుర్భిక్షం” కదా. శ్రమకు పరితం ఉంటుంది నరసింహులు ఇప్పుడు నందారం నరసింహులుగా మారిపోయాడు

తిప్పయశ్రేష్టిగారు పరమపదించారని వార్త వినగానే స్థంబించి పోయాడు నరసింహులు. ఆయనగారు ప్రోత్సాహమిస్తేనే తానుపెరిగాడు. కోడంగల్ వెళ్ళిదహన సంస్కార కార్యక్రమాలు తీర్చుకొని తిరిగివచ్చాడు బాధతో అత్త ఒక్కతే అగ్రామంలో ఉండెది కాలంసాగుతుంది పట్టింది బంగారంలా వ్యాపారం దినాదినాభివృద్ధి నందింది పెట్టి శ్రేష్టిగా మారిపోయాడు నలుగురు నందారం నరసింహులు పేరుచెప్పకో సాగేరు. జీవితంలో ఆరోహణ జారోహణలు పరిపాటికదా

బీదతనం సంపన్నాంధుల కంజనంబు అంటారు. అయినా అటుపోటులను చూచినవాడు నరసింహులు అందుకే సంపన్నత ఆయనలో గర్వాన్ని కలిగించ లేకపోయింది. నడుమంత్రపు సిరికి నిక్కుడు సిల్గుడు, విజ్ఞప్తిగోరు అంటాయట కాని అధిక పరిస్థితి మెరుగైనా అతనిలో అహంకారం మాత్రం పెరగలేదు. వాటి స్థానే భక్తి, దయాదాక్షిణ్యాలు చోటుచేసు కొన్నాయి

అతడికి చిన్నప్పటినుండి వేరిచేశ్వరు డంపేభక్తి, నెలనెలా తిరువతి వెళ్ళేవాడు. నలుగురు కొడుకులు కలిగారు పెద్దతను ప్రస్తుత శాసనసభ్యుడు రెండోవాడు దివ్యజ్ఞాన మార్గాముడు మూడవవాడు వ్యాపారమునందు నేర్పరి. నాల్గవవాడు చదవరి వీరేశాత ఇద్దరు కూతుళ్ళ కూడా కలిగారు వీరంతా ఆవిభక్త కుంటుంటికులుగా, అన్యోన్య ప్రేమానురాగాలతో శ్రీమయాత్ర సాగిస్తున్నారు.

అత్తగారిరికి, దానికి తగినట్లుగా ఇంట్లో దొంగతనం రెండుయేక కాలంగా రావటంమూలాన కోడంగలు తమసుకాము మార్చుపి పచ్చింది. కోడంగల్లో తన వ్యాపారాన్ని విస్తృత పరిచాడు బియ్యపుమిల్లు, పిండిమఱ, వ్యవసాయము ఆనాడు బాగారాజించాయి అతడు నేర్పుతో బాగాగడించాడు. వంపన్నుడైనాడు

ద్రవ్యముతో బాటు స్వామిభక్తి, కూడా పెరుగసాగింది.

“స్వర్గాలున్నపని అనేవి మతలుము

తిరిగి పుట్టకపోవుట యే ముక్తి అదే ధర్మము ”

శ్రీ పద్మావతిదేవి

క్షేత్రనిర్మాణము

జీవన సాంగ్రామంలో బాణంవలె దూసుకపోయి, యేప్రలోభాలకు లోనుకాని జీవితాలవల్ల లోకోప కార్యములు అనేకంగా జరుగుతాయి. నరసింహులు జీవితం రెండురకాలు అదోస్తాయినుండి పైస్తాయి చెరుకొన్నతీరు, రెండోది భగవద్భక్తి, దయాదాక్షిణ్యత

ఒకనాడు వేకువజామున కలవచ్చింది స్వప్నంలో ఆపద్బాంధవుడు, శేషాచల వాసుడు, ఊర్వపుండ్రములతో దర్శనమిచ్చాడు నేను నీగ్రామం వస్తాను వాసమేర్పరచ మన్నాడు మేల్కొని తానుగాంచిన స్వప్నానికి రూప కల్పనచెయాలను కొన్నాడు యెవరితో అనలేదు. వ్యాపారంలో కొంతభాగాన్ని కూడబెట్టాడు రహస్యంగా పదెళ్ళు కష్టపడితేగాని ఒకమందిర నిర్మాణానికి పనికివచ్చు డబ్బులుకాలేదు. వెంటనే బిందుమిత్ర కళత్రాదులను పిలిచాడు తన కోరిక ప్రకటించాడు అందరు అంతవన మెక్కడిది అసాధ్య కార్యము అన్నారు అయినా నిష్ఠాజీవులు తమవట్టుదల పడలరు

ద్వితీయ కుమారుడు గంగయతో ఇంటిముందె మందిరానికి శంకుస్థాపన చేయించాడు, తెనాలినుండి శిల్పులను రావించాడు కార్యభారం మూడింతలు పెరిగింది. అయినా శ్రీనివాసునిపై భారంవేసి ఆధునిక శిల్పనైపుణ్యంతో వెలుగొందు దేవాలయ నిర్మాణం ప్రారంభించాడు. ఆరునెలల్లో పూర్తిచేశాడు ఒక వైపు లక్ష్మి రెండోవైపు అలవేలుమంగా సమేతుడుగా ఉండాలని యిరువైపులా దేవాలయాలు నిర్మింపజేశాడు.

ధ్వజస్తంభం కావాలి అనేక ప్రాంతాలు తిరిగినను తగినమాను అందలేదు. ఆటవికశాఖ క్రంట్లాక్షరు వెంకిటెళ్ అనుకోకుండా కలిశాడు శ్రేట్టిగారి కోరికవిని ధ్వజస్తంభం ఇచ్చాడు దాన్నితీసుక రావటం ప్రయాసే అనుకోనంత సులభంగా దాన్ని చేర్చగలిగాడు. ఈస్ఫూర్తికి ఆ శ్రీనివాసుడే కారణం

అన్ని పనకులు సమకూరినాయి చిన్నగా అవీధి భాళాజినగర్ గా రూపొందింది. వైతరిణి వంటి పుష్కరణి, ధర్మశాలలు విద్యుద్దీపములు,

ప్రహరి, ద్వారము, ముఖద్వారశిల్పము, యెడనెడ దేవతావిగ్రహాలు, తగిన వాహనాలు అన్ని సమకూర్చి కలియుగ వైకుంఠం చేశాడు.

ఈ క్షేత్రానికి ఒక ప్రాశస్త్యంకూడా ఉంది కోడంగల్ నలువైపులా ఆంజనేయస్వామి, శ్రీరాముడు, శివుడు కొద్దిదూరాల్లోనే చాలా ప్రాచీనంగా వేంచెసియున్నారు. పూర్వంనుండి భక్తజనుల కాలవాలమైన నిరంజన మర మనే శైవ మఠంకూడా ఉంది శైవసాంప్రదాయంలో అపీరానికి గొప్పప్రశస్తి ఈ నాడు ఆనగరానికి శ్రీవేంకటేశ్వరుడు రావడం మరీ విశిష్టత

భక్తజనసులభుడు, కరుణామయుడు, కలియుగదైవం తానుగావిచ్చేస్తా ననివచ్చాడు ప్రతిష్ఠా కార్యక్రమం నమీపించింది. శ్రేష్టిగారు తిరుపతివెళ్ళి తిరుపతి ప్రధానార్చకుడైన పెద్దింటి వెంకటరమణ దీక్షితులుగారిని కలిశాడు

ఆయనగారు స్ఫురద్రూపి. ఆజాను భాహుడు వైదికవర్చస్సు, క్షణం తీరికలేని ప్రధానార్చకుడు. లక్షలు సమకూర్చినా తిరుపతి విడిచిరాదు దీక్షితుల వారు ఆనాడు స్వామివారి అష్టబంధనా కార్యక్రమ యోజనలోనున్నారు శ్రేష్టి తనరొరికిను వెల్లడించాడు

“నేనురానేను నాకుతీరిక లేదన్నాడు” దీక్షితులు.

శ్రేష్టి తిన్నవదనంతో, బసచేరుకొన్నాడు తనభక్తిలో యెదోలోపం జరిగిందని కించపడ్డాడు చింతాక్రాంతుడై ఆరాతి భావి కార్యక్రమాన్ని యోచిస్తూ నిద్రపోలేడు.

తెల్లవారింది శేషాచలం సుప్రభాతంతో నిండుకొంది. సూర్యోదయం ఆకొండ కొకవింత శోభను వెలారుస్తుంది. భక్తుల గోవిందనినాదాలు ఆకాన్నం టుతున్నాయి. ఆ ప్రతూష సమయాన ఒక బ్రాహ్మణోత్తంసుడు నరసింహులు బస కేచ్చాడు.

దైవదర్శనానికి నెడుతున్నవాడల్లా ఆగంతకుని చూచి ఆగిపోయాడు.

“నరసింహులుగారు మీరేనా? దీక్షితులవారు రమ్మన్నారు” అన్నాడు ఎచ్చినయతడు ఆశవెల్లుబికింది వెంటనే పరుగెత్తాడు దీక్షితుల ఇంటికి,

“రావయ్యా నరసింహులు. నేను మీగ్రామం వస్తాను” అన్నాడు.

కృతజ్ఞుణ్ణి నాజన్మ పాపనమైందీరోజు అనుకొన్నాడు. సంతోషంతో

స్వామి బీక్షితుల కలలోకి వచ్చి నేనువెడుతున్నాను నీవురావాలి అన్నాడట ఆమాటవిన్న నరసింహులు భక్తితో పొంగిపోయాడు తిరుమలేశుని అవ్యాజాను రాగానికి లోన మ్రొక్కుకొన్నాడు ఇద్దరు కలిసి మద్రాసు వెళ్ళారు కావలసిన పస్తువులు కొన్నారు. ముందు యెర్పాట్లకై తాను కోడంగల్ చేరుకొన్నాడు.

వైఘానసాగమన శాస్త్రప్రకారం ప్రతిష్ఠా కార్యక్రమం రూపొందింప బడింది చకచకా యెర్పాట్లు సాగిపోతున్నాయి. కోడంగల్ పొరులందరికి తిరుమలేశుడు వస్తున్నాడన్న వార్త వ్యాపించింది చుట్టారాడిన్న అనేక గ్రామ ప్రజలీనాడు వేంకేశారు బిక్కులతో గ్రామంనిండింది గోవింద నామం సర్వత్రా వ్యాపించింది స్వామిని దర్శించటానికి అనేకులువచ్చారు దివ్యక్షేత్రంగా అనాడు అనగరీలలామ కనిపించింది. నీవు వచ్చావు. పూర్తయిందాకా ఉండనున్నాడు దామోధరరావుగారు.

ఉన్నాను అయిదవరోజు అన్నదానం జరిగింది. బీక్షితులవారు వేంచేశారు ఆనాడు తిరుపతిలో అష్టబంధన కార్యం ఆగిపోవడమేకాక స్వామి దర్శనంకూడా ఆగిపోయింది స్వామి కోడంగల్ చేరుకొన్నాడని జనశృతి దివ్యమైన ఈకార్య క్రమం కన్నుల పండువుగాఉంది

సందారం నరసింహులు ధన్యజీవి ఆతని భక్తికిమెచ్చి తిరుమలేశుడు కోడంగల్ దాకా వచ్చాడు. ఈనాడు ఈక్షేత్రం కన్నుల పండువుగాఉంది. గత సంవత్సరం శేషాచలవాసుని శేషాంబరాలు వచ్చాయి, దీక్షితులవారు స్వయంగా తీసుక వచ్చారు. వెంకటేశ్వరుని అంశప్రధానంగా ఉన్నచోటికే ఈశేషవస్త్రాలు వస్తాయని ప్రతీతి

తానుగా శ్రీనివాసుడు వేంచేసిన ఈ దివ్యక్షేత్రాన్ని రూపొందించిన నరసింహులు సప్తంతానంలో దేవాలయ నిర్మాణ మొకటిని తెలిసి దానిని నిర్మించి ధన్య డై నాడు ప్రజావాహించే సంస్తుతి పాత్రుడైనాడు. ★

జేత్ర మహాత్యము

నర్వాంత ర్యామి, కలియుగదేవుడు, ఆపదమ్రొక్కులవాడు శేషాచల వాసుడు, కోడంగల్ వాసుడుకాగానే, తనమహాత్యం ప్రకటించటం ప్రారంభించాడు

సంతతిలేని ఒక రెడ్డి కులప్రీతి సంతానప్రాప్తి ప్రసాదించాడు. అయ్యమ కొన్ని ఆభారణలు చేయించిందట.

అనుకొన్న కార్యాలని నెరవేర్చి నందుకుగాను అనేకులు ధనకనక వస్తువాహనాలు నమర్చిస్తున్నారు

దేవాలయం చుట్టాముడుపులు కట్టిననారికేళాలు. ప్రతిరోజు నిండు కొంటాయి.

దైవమహాత్యం గుఱించి అనేకులు అనేకరకాలుగా కథలు చెప్పకొంటారు కొరికలు తీరినవారు ముడుపులు చెల్లిస్తారు

ప్రతీదినం భజన, సుప్రభాతం, గీతాపారాయణం వివిధార్చనలు, మంగళహారతులు సంవత్సరానికి తిరుపతిలోపలె ఉత్సవాలు, సాగిపోతుంటాయి భక్త లోకసుల భుడుకాబట్టి అందరికీ సామాన్యదర్శన మిస్తుంటాడు స్వామి.

ప్రతిరోజు అనేకులు యాత్రికులుగా వస్తుంటారు వారి కోరికలు తీరుతున్నాయని చాలాదూరం వ్యాపించింది వడ్డికాసులవాడు యెక్కడున్నా పదికాలాలపాటు నిలువగల ధనాన్ని నేటిరించుకొంటాడు. అనేకులు అనేక విధాలుగా చెప్పకొంటారు. అజ్ఞాతంగా భక్తులు హుందీలలో పెద్దమొత్తాలనే నమర్పించు కొంటున్నారు. కర్నాటాంధ్ర సమైక్యతా చిహ్నంగా ఈతిరుమలేకుడు నిలుచున్నాడు మైసూరురాష్ట్రం రాయచూరు, గుల్బర్గా, బీదరు జనం చాలామంది ఇక్కడికే రావటం ప్రారంభించారు

ఆపద మ్రొక్కుల వాడెక్కడున్నా అష్టవిశ్వర్య సంపన్నుడై భక్తుల కోరికలు తీరుస్తాడు వారుసంతోషంతో కానుకలు నమర్చిస్తారు. ఈనాలు గేళ్ళలో చాలామంది భక్తులు అనేక వాహనాలు, దేవాలయ నిర్మాణంలో యెదు రొతున్న అనేక ఆపనరాలని తీరుస్తున్నారు.

శేష వస్త్ర ఊరేగింపు

శ్రీ వెంకటరమణ వీక్షితులు టి. టి. డి. అర్చకం మురాలిదారు

శ్రీ యం. శ్రీనివాస భట్టాచార్యులు

శ్రీ యస్. ఎ. కె. సుందరవరద భట్టాచార్యులు

కార్యక్రమాలు

ప్రతిదినం ఉదయం సుప్రభాతంతో ప్రారంభమై దినమొక రీతిగా ఉత్సవాలు సాగుతుంటాయి. అనేకములైన అర్చనలు నడిపిస్తారు.

మామూలు అర్చనలు కన్నీసులభ మూల్యాలనే ఉంచారు ప్రతిదినం ప్రసాద వితరణ వచ్చిన వారందరికీ జరుగుతుంది.

సామాన్య అర్చనలతోబాటు, కుంకుమార్చన, తులసిదళార్చన, మంగళ హారతి, వివిధ ఆలంకారములతో అర్చనలు అనేకం సాగుతున్నాయి

ఏడాదికి అనేక పర్యాయాలు, హైందవ పర్వదినాలు వచ్చినా, లేక పోయినా ఉత్సవాలు కూడా సాగుతుంటాయి

వచ్చిన యాత్రికులకు చక్కనిపనతులు కిల్పిస్తారు వివాహాది శుభకార్యక్రమాలకు పదిహేను రూపాయలు చెల్లిస్తే చాలు బోజనం తప్ప మిగతా అన్ని కార్యక్రమాలని దేవాలయం వారే చేస్తారు శ్రేష్టిగారు యెవరు వచ్చినా కడు ఆప్యాయతతో పలకరించి పలసిన సౌకర్యములు కూరుస్తారు.

ఈ క్షేత్రము రాయమారు హైదరాబాదు బ్రాడ్ గేజీ మార్గం గుండా నైషన్ నుండి 10 మైళ్ళ దూరంలో ఉంటుంది హైదరాబాదు కర్నూలు మీటర్ గేజీ మార్గం మహబూబ్ నగరం నుండి 17 మైళ్ళపై ఉంటుంది బస్సులు హైదరాబాదు నుండి కూడ ఉన్నాయి ప్రయాణికులకెక్కి ఇబ్బంది ఉండదు.

ప్రశాంత వాతావరణం పరాత్పరుడు తానుగా వచ్చిన నగరం పరమ పావనులైన కోడంగలు నగర పౌరులు ధన్యులు, ధన్య జీవన్ముడు సందారం నరసింహులు కలియుగ దైవము అందరిని కృపాకరుడై రక్షించి, భక్తుల కోరిక రీడేర్చుచున్నాడు. తన కరుణా రసార్ద్ర దృష్టితో అందరి కోరికలు తీరుస్తున్నాడు చూడ ముచ్చటైన క్షేత్రము ముక్తికి మార్గమై వెలయుచున్నది

భింద విముక్తికి, మోక్షప్రాప్తికి, ఈ క్షేత్రము విరాజమానమై నిలిచినదని చెప్పవచ్చును.

ఒక్కసారి సీపుకూడా దర్శించు బంధవిమోచనము పాపవికాశనము, ఈ బౌతిక వాతావరణము సృష్టించిన అప్రశాంతతకి వినాశకారకమై దివ్యమైన శాంతి, క్రాంతిని ప్రసాదించు ఈ క్షేత్రమును చూచితరించుము. ★

భక్తలోక మందారుడు, కలియుగదేవుడు, అపద్బంధవుడు తిరుమ
లేకుడు, శేషాచలవిహారి, లక్ష్మీప్రియుడు, అందరిని చల్లగా చూస్తున్నాడు భవ
బంద విదూరుడై పాపవినాశకుడై కోరినవారికి కోరికతీర్చె స్వామిని మన
మందరం ఒకసారి దర్శించి పుణ్య మార్జింతుము గాక ఈ క్షేత్రరాజము
హైందవధర్మ స్ఫూర్తి కేంద్రమై ముందు తరాలకు మార్గదర్శకమగు గాక
నరసింహులు సుఖాలనుభవించుగాక

ఓం తత్సత్

"సేవితైనా సంపాదనతైనా నాలుగు గోడలనువ్య కూచుని ఆవకాశం
వీధివాకిట ప్రత్యక్షంకావాలను కొంటె ఏలా? భాణంవలె దూసుకు పోవలసిన
జీవన సమరంలో మనను వెతుక్కుంటూ వచ్చేవి ప్రలోభాలు మనము
వెతుక్కుంటూ పోవలసినవి సోపాన పంక్తులు.

— మాలతిచందూర్

నందారం నర్సింహులుగారు వారి సతీమణి

శ్రీలక్ష్మి వేంకటేశ్వరాయ నమః

శ్రీపతి నీపదాబ్జముల సేవయొనర్చెద నాయడంద సం
తాపముదీర, నే వెడలుదారి పురాతన మైనగాని నా
పాపముదాపబోనిక, యపారకృపాకలితార్థివౌచు, నా
లోపముదీర్చు భక్తజనలోల, కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

తిరుపతి వీడి ఈ తెలుగు దేశము, సంతయు జూచిపోవగా
దిరుగుచు జేరినాపు నిజతేజము మీరగ ఈపురాన మా
తెరవయి, నిల్చినావు, నిజదేవళమందు నినుంగనంగనే
పెరిగె, యడందలో కవన విద్య కొడంగలు వెంకటేశ్వరా

పదములుకూర్చి సొంపలరు భావము దీర్చి రసప్రపూర్ణమౌ
సదనమునిల్చి చక్కనగుసాహితీ మార్గముపైన సాగిపో
నిది కవనమ్ము కాదనిరి, నింతకు నాచుకవిత్వతత్వమే
యెదయును, మెచ్చకున్న రచియింతు కొడంగలు వెంకటేశ్వరా

దాసరి రాత్రివేళ సరదాలకు భాగవతమ్ములాడ గా
 వేసిన రాజవేషమది. పేరుకు రాజు కిరీటమున్న, నే
 వ్రాసితీ నీదుపేరిడి విరాగమొ, రాగమె, నేనెరుంగ నా
 దోసములన్ని పోనణగద్రోయు కొడంగలు వెంకటేశ్వరా

ఎరగను, నిన్నుమించి గడియించిన వానిని, సాటిరావు నీ
 సిరులు, ప్రపంచ భావనమును జేర్చి మెలంగెడి జీవితాలలో
 జరిగెడి పాప ఘట్టముల సంపద ముందర, ముక్తికొసమై
 మరగిరి భక్తి మార్గముల మాటు కొడంగలు వెంకటేశ్వరా

శతకము గాదు, నా బ్రతుకు సంపదనంతయు కుప్పవోయగా
 వెతికితి, నిన్ను జూచుటకు వేడితి గాని ధనాలవాలమై
 బ్రతికెడి లోక బాంధవుల భావములౌ పరదాలలోన నా
 వెతవిన బోవు, నే ననుభవించు కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

బాసలు రావు నాబ్రతుకు బాటలు బీటలు వారిపోయె. నా
 యాసలు మోసులెత్తుచు మహాంబుధి గృంథె, తుఘానలెన్నియొ
 త్రోసెను జీవనావ పది త్రోవల కావల నిన్నుగంటి, ఈ
 వేసము జూడుమంచి పుడువేడ, కొడంగలు వెంకటేశ్వరా

దూరము భారమై వయసు తోడుగనిల్వక వృద్ధిజీవినం
దారపు నారసింహుడట దావుకు రమ్మని బిచ్చినంతనే
చేరితి వీపురంబునను జిత్తము రంజిల, భక్తలోక మం
దారుడ వీవు, నా యెదనుదాల్తు కొడంగలు వెంకటేశ్వరా.

అమిడిదొడ్డి వంశకలశాబ్ధి జనించిన నారసింహా, డే
మేమి యొనర్చెనో తపము లింతకు వాని తపః ప్రభావ సాం
గ్రామమునందు నిగ్గులువగల్గె, భవత్పుర సీమ నిల్చి నీ
సేమము జూచుచుండె మదిజేర్చి కొడంగలు వెంకటేశ్వరా

చెట్టులనెక్కు నేర్పితవి చెంచతవెంట, మహోన్నతంబుగా
గట్టిన నిల్చినావుగద, కాని ఇదేమి విచిత్రమయ్యె, ఆ
చెట్టులు పుట్టలవ్వడిచి చేరికివేల? ప్రజాశి మధ్య, ఈ
పట్టణభూమి, దీనజన వంద్య కొడంగలు వెంకటేశ్వరా'

క్రిమిసమరమ్ము జీవి : ము కేసలస్వార్థము మా పథమ్మ హే
యము యెదలోని భావము, సహాయములేని ప్రయాణమెన్నడుం
దెమలదు, కోరిక లొలచి తీరవు, మీరెను మా ప్రియాస. ఈ
సమయమే ముమ్ము నాచుట్టిన సాగు కొడంగలు వెంకటేశ్వరా

మారెనులోక నీతి, పరమార్గములన్నియు మించిపోయె, మా
కోరిక దీరదాయె. సమకూడక కాలము శూలమయ్యె, యే
దారులు గానరావు, బహుదాపచరించితి, నీయుచారస
త్కారము లేగదా కరుణగల్గ కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

వేదములందు వర్ణనకు వేదిక వేసిన దేవదేవుడే
వాదమునందు దాగెనొ? వివాదములైన పురాణ గాధలే
జూదమునందు రూపరెనొ? జూచితి నీ కలికాలమందు మా
మోదము దీర్చుమయ్య మముఁబోచి కొడంగలు వెంకటేశ్వరా

స్వేచ్ఛను బొందె భారతి, విశేషములేమని జెప్పువాడ, నా
స్వేచ్ఛను నమ్ముకొంటి పలసిద్ధికి, కాని సుఖమ్మ వమ్ములై
తుచ్చత గాంచె నా బ్రతికు, తోచుచు భావింపమ్ము, నమ్ము, ఈ
పొచ్చములన్ని పోనణచిబోవు కొడంగలు వెంకటేశ్వరా

పాపము మించిపోవునను బాధలులేవు, నిరాశలేనదా
రూపము మార్పుచున్నయవి, రోసమురాదు, సుఖమ్మ నోర సం
తాపమురెండ, నా బ్రతుకు దారులనీవి. విహారమేకవా
నాపని, కర్తనే ననచునమ్మ కొడంగలు వెంకటేశ్వరా

గిరులెగజ్జాకి, మేఘముల గెల్పువనావళి దాటి, పంక్తిలో
తిరముగనిల్చి, డబ్బొసగి దేవళమందు చిదంబరంబు లౌ
తెరలనులేపి. చూచుటకు దీరికలేదిక, బీదవాడ, నో
తిరుడులనాధ, కోరికలు దీర, కొడంగలు వెంకటేశ్వరా

కాసుకు కాసు జేయుమొనగాడవు, వేయనివానిపైన ఈ-
రోసములేల. మా బ్రతుకు రోజులు కూలి, ధనమ్ము లేకనే
వేసము వేయుచుంటిమి, నవీన యిజాల మజాలమధ్య, నీ
దాసుడ. బ్రోవుమయ్య, నినుదల్తు కొడంగలు వెంకటేశ్వరా

తెలియదు అస్తినాస్తి, మన తెల్వికి గన్నడులోక మంతయుకా-
కిల, కలికాలదైవమవు, కాగల కార్యములన్ని దీర్పగా
గలుగు విధాతవీవనుచు గాంచుటకై, జనుదెంచినాడ నీ
చెలిమిని గోరి నాయడద జేర్చి కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

లంచము వంచె మాబ్రతుకు లాఘవ మంతయు. చేలనన్నిటిన్
కంచెలు మేయసాగినవి, కాలము మారె వినాయకత్వమే
మంచమువేసికొన్నది, సమాజము దేవునిపేరు జేఘి దా
సంచన జేయ సాగినది సామి, కొడంగలు వెంకటేశ్వరా

పదవిని పొందగోరిన సిఫారసుగావలె, నీతి హీనులే
 పదవులంకరించిరి, సభాపతులైరి సిరులడించ, తా
 రెదలను బండరాలవలె యేర్పడజేసిరి, జీవితాలు చే
 బదలయిపోయె, కోరికలబట్టి కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

అందము లోకమంతయును, అంతకుమించిన దెన్నొరెట్లు నీ
 యందము, మానవుండు తన యందమరి గినజాలటండు, నీ
 యందమెరుంగు గల్గునని యందురుగాని, జాగానకల్పనా
 చెందము నందమండునువిచిత్ర కొడంగలు వెంకటేశ్వరా

కంటక యుక్తమౌవిరులగాంచి, విభారము నేయునొక్కడి
 కంటక మేలపూలకని, కాని తలంపడు కంటకాలలో
 కంటికి నింపొనర్పగల కమ్మనిపూలు సుమించునంచు, వె
 న్నెంటనె పాపపుణ్యమనిపించు, కొడంగలు వెంకటేశ్వరా

ఇతరుల మెప్పునందుటకు, యింగిత మంతయు పూడ్చివేసి మా
 స్తుతులెగ బొక్కు నీవు బహుశూరుడ వింద్రుడవంచు, మానమ
 స్కుతులని భట్టవావలె కూర్తురువెంటడి, మానవుండని
 న్నెతుకుట మానినాడుయివివేకి, కొడంగలు వెంకటేశ్వరా

గిరులెగబాగి, మేఘముల గెల్చువనావళి దాటి, పంక్తిలో
 తరముగనిల్చి, డబ్బొసగి దేవళమందు చిదంబరంబు లో
 తెరలనులేపి. చూచుటకు దీరికలేదిక, వీడవాడ, నో
 తిరుడులనాధ, కోరికలు దీర, కొడంగలు వెంకటేశ్వరా

కాసుకు కాసు జేయుమొనగాడవు, వేయనివానిపైన ఈ
 రోసములేల. మా బ్రతుకు రోజులు కూలి, ధనమ్ము లేకనే
 వేసము వేయుచుంటిమి, నవీన యిజాల మజాలమధ్య, నీ
 దాసుడ. బ్రోవుమయ్య, నినుదల్తు కొడంగలు వెంకటేశ్వరా

తెలియదు అస్తినాస్తి, మన తెల్వికి గన్నడురోక మంతయు
 కల, కలికాలదైవమవు, కాగల కార్యములన్ని దీర్చగా
 గలుగు విధాతవీవనుచు గాంచుటకై, జనుదెంచి నాడ నీ
 చెలిమిని గోరి నాయడద జేర్చి కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

లంచము వంచె మాబ్రతుకు లాఘవ మంతయు, చేలనన్నిటిన్
 కంచెలు మేయసాగినవి, కాలము మారె వినాయకత్వమే
 మంచమువేసికొన్నది, సమాజము దేవునిపేరు జేర్చి దా
 సంచన జేయ సాగినది సామి, కొడంగలు వెంకటేశ్వరా

పదవిని పొందగోరిన సిఫారసుగావలె, నీతి హీనులే
 పదవులంకిరించిరి, సభాపతులైరి సిరుల్గడించ, తా
 రెదలను ఒండరావలె యేర్పడజేసిరి, జీవితాలు చే
 బదలయిపోయె, కోరికలబట్టి కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

అందము లోకమంతయును, అంతకుమించిన దెన్నారెట్లు నీ
 యందము, మానవుండు తన యందమెరి గినజాలటండ్రి, నీ
 యందమెరుంగు గల్గునని యందురుగాని, జాగానకల్పనా
 చెందము నందమండ్రిసువిచిత్ర కొడంగలు వెంకటేశ్వరా

కంటక యుక్తమౌవిరులగాంచి, విభారము సేయునొక్కడి
 కంటక మేలపూలకని, కాని తలంపడు కంటకాలలో
 కంటికి నింపొనర్చగల కమ్మనిపూలు సుమించునంచు, వె
 న్నెంటనె పాపపుణ్యమనిపించు, కొడంగలు వెంకటేశ్వరా

ఇతరుల మెప్పునందుటకు, యింగిత మంతయు పూడ్చివేసి మా
 స్తుతులెగ బ్రాకు నీవు బహుశూరుడ వింద్రుడవంచు, మానమ
 స్కుతులని భట్టవాసవలె కూర్తురువెంబడి, మానవుండని
 న్నెతుకుట మానినాడుయవివేకి, కొడంగలు వెంకటేశ్వరా

ఇతరుల జీవితాలను సహింపమహమ్మన, వ్రేలు జూపుటే
బ్రతుకని నమ్మినాము, సమభావము లేకయె, శాంతికోసమై
వెతుకుచు దృంతు మందరిని. వేదన కాస్పదమివ్వకుండ, ఈ
గతికి విచారమొందుటయెగాక, కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

తెలియనివాడె వాగగల ధీరుడు, వాగుట మాని మౌనియా
తెలిసినవాడు, సంశయము దీర్చుటకిట్లు విచిత్రమార్గమే
నిలిపితివేల, మానవులు నీ చదరంగపు పావులోయి, మా
టలు నికవేయునేల, నినుడాయ, కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

చిత్తములోన నింపినదిచెత్త, విచారము చేసిమాడగా
యుత్తది సుత్తమంబగుచు నున్నది, సుఖంబునున్న. నో
రెత్తి వచింతు మానవుడు, ఇమ్మహి నీదరి జేరకుండనే,
రిత్తగ జచ్చు మాయబడిరేప. కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

రక్షణలేదు మానవుల రాజ్యములోపలనీతికంత. మా
భిక్షుక జీవితాలకిక, వేదనలేగతియయ్యే, నేటికీ
కక్షకు కారణం బెదియొ, గాంచగలేదు, వికారమైనవీ
శిక్షలు, నీవెగూర్చు ఫలసిది, కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

సిరులు లభించినన్మనసుజేరిన కోరిక దీర్చినన్. సదా
 వరములు పండినన్ పరుల బాధలు మీరిన, నిన్ను జేరి నీ
 దరి పదినారితేళముల దానమొనర్చి మెలంగు భక్తు లే
 మెరుగరు, మోసగాండ్రగుటయే; కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

కిలిగిన నాడె బంధువులు, కామితమంతయు దీర్చువారలే
 విలువకు తగ్గవారు, ప్రభవించె దురాశలు, మానవాళిలో
 కలయిక కంతరాలు సమకాలిక భావము, నిట్టి యాత్రిలో
 మెలుగుదురెందుకయ్య గడిమించి, కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

ఉచ్చత నీచతా గుణములుండిన నాడె, సమాజతత్వమే
 తుచ్చతగాంచె, మూర్ఖతకు తోడుగనున్న, జనాళికంతలో
 స్వేచ్ఛలుహెచ్చిపోయె, మనపేమముహోమము జెయుచుండెమా
 కిచ్చినధాత్రి సీ గతివహించె, కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

వస్తువుకల్పి, మానవుల భావమువెల్లి. విశాల మార్గమే
 సుస్తి. విశుద్ధ వేదకలు సోమరిపోతుల వాసభూమి ఈ
 మస్తికి కారణం బడుగ, మాటకుమాట, వివాదరూపురై
 కుస్తిక నిల్తురేమిసమకూడ, కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

అయతమైన కోరికల నన్నిటి గూరిచి వేడినంతనే
జేయునమర్దతా గుణము చెల్లును నీకని, సీట్లకాంక్షతో
నాయకు లొత్తురంట, మరి నా యెదలోని నందించు భావమే
మాయె, నిరాశయే నిలయ మయ్యె, కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

అంగములన్ని గూర్చితివి యాశయ సిద్ధికి నీ పురాన మా
సంగటి కాడవై మెలగి, సంస్తుతు లొందితి వన్నిచోట్ల నీ
ప్రాంగణమందు భక్తజన పావను నిర్ధరి సిందిమ్రెక్కి కో
రుగనె కోర్కెదీర్తువట రమ్య, కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

హౌదవ జాతి నేడధమ మయ్యె, కులీన తబాసె, బ్రాందికే
బందితులైరి జాతియను భావము వారెద లేని వారలై
రందరు, కామితార్థ సమయమ్మున నిన్గని కోరువారలే
యుందురు సామి భక్తులనుచుండు. కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

వేదికలెక్కి నాయకులు వైదికధర్మము నీ యుగాని, కా
మోదము గూర్పబోదనుచు మించి వచింతురు, మందరాలకై
వాదములాడు చుండు, తమ సంచకులాగగ, బ్రహ్మబోధుల సం
పాదనజేసి నిన్నదిమిపట్ట కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

ధార్మిక విద్యనేర్వకయె దాటెను బాల్యము లొకిరంబులొ
 ధర్మము లన్ని మించె, వచితామణి మోహము పెంచిముంచె, ఈ
 కర్మకు తోడుగా నవయుగమ్ము దూశలు రేపె, వింతయౌ
 మార్మిక రూపమిచ్చె దునుమాడ, కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

గుడి బడిగాయ, భక్తులు యకుంతిత మూర్తులుగారు మందిమె
 బడిబడిపోవు మానిసులు, భావమునందుర హైందవత్వమే
 ముడివడలేదు. నాస్తికులు మోహముపెంచి గమించు మార్గమే
 విడువరు బేధభావములుపెంచి, కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

భరువది యేడ్లకాలము గతించె, యనార్యమధర్మ మార్గమే
 పెరిగెను, వాదబేధముల పీల్చిరి జాతిని, నీతి భాగమే
 తరిగెను. న్యూనగండమును దాల్చిరి పూర్వులదిట్టిపోసి నే
 డెరుగరు స్యాభిమానము లయించె, కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

విలువలు దగ్గ జాతికి నవీన పదాన పరాధి కార మే
 గలిగెను హైందవ ప్రజకు, గాంచరు వైదిక ధర్మమార్గమే
 కలుషిత మన్ననూతన వికారము మీరె, నవీనలంత, బూ
 ర్వుల దునుమాడ మార్పనిరిబొంగి, కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

బ్రాందియు ద్రాగినక జగతి బ్రాహ్మణుడేనట జన్మచేత, యా
గాదిని విఘ్నరించినను కాంగ్రెసు వాడట ఖద్దరున్న దా
నెందరి బొందినక వసీత లీయిల సాధ్వలె భర్తలున్న, యే
మరిదును సామి మేధ యిటులయ్యె కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

అందరు భక్తులే జగతి యచ్చన జేతురు పూలనిన్ను నీ
హైదవ ధాత్రి, గాని యొకడన్నిట నిన్నిరసింప బూనుచో
నెందరు నాడుకొందురు మహిష్టలి శక్తివిహీన భక్తిలో
యుందువదేల వంచకుల యొద్ద కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

ఇరువది వత్సరాలు గతియించె పరేంగిత బుద్ధితోన, మే
మెరుగము రాష్ట్రభక్తి, జనియించిన ధర్మపథానురక్తి ము
ష్కరుల వరాలకై నిలిచి కారులు కూసిరివైదికత్వమున్
పరులకు దాసులై తిరుగబారి కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

విడిచిరి సర్వసంపదలు, విశ్వము నందలి మూలతత్వ మే
ర్పడగ వనంబు జొచ్చిరి యపార తపమ్ము లొనర్చి మౌనులై
పుడమికి దివ్యభావ పరిపూర్ణత నిచ్చిరి, దాని నిల్పుకో
వడమను పౌరుషంబడుగు బట్టె కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

మడులును మాన్యమున్నడుగ మాధవ! లౌకికభావయుక్తమౌ
జడుడను నేను మోహమున సంసరణమ్మున ముగ్ధునాడ పా
పుడ భవసాగరాన నను ఘోర్తిగ ముంపకు శ్రీనివాస! నిఁ
న్నీడువను నిన్నుబోవుమని బిల్తు కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

తల గొఱిగించి తీర్థమున, తానములాడి, వడ్డికా
సులుపడవేసి నెన్నొసట శుద్ధిగనామము దీర్చయేడుకొం
డలకెగబాకి మందిరము డాయగ కోర్కెలు దీర్తువంటగా
కలియుగ దేవదేవుడవు గాన కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

కొండలులేవు తీర్థముల కోనలులేవు వనంబులేదు, నీ
వుండుట చోద్యమైవెలసె, యూరవసించుట నేమికారణం
బుండెనొ, భక్తకోటికిక యుండవు పాపములంచు జేరితో,
నిండగుప్రేమ తోగొలువనిన్ను, కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

తిరుమణిదీర్చి, ముంగురులు దిద్ది కిరీటముబెట్టి, పట్టుటం
బరములుగట్టి, చిత్రమగు బంగరు భూషణముల్ధరించి, నీ
కరమును రక్షగాలిలిపి గాతునటంచభయమైసంగు నో
తిరుమలనాథ! నిన్నొలుతుదేవ! కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

నయమును బాసి లోకము కవినాయకమై హృదయానకాంక్షతో
 పయనము సేయగా దొడగె పాపభయంబను మాటవీడి,దా
 ప్రియమును బాసి పేదలను బీల్చుట యే దినచర్య లయ్యె నీ
 యభయమె బోవగా వలయునయ్య, కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

ప్రక్కన లక్ష్మి నావలికి పద్మయు సంపద సౌఖ్యమేకమై
 చక్కని మందిరమ్ము సరిచాలిన వాడగు ధర్మకర్త, నీ
 కెక్కడి దింక బాధ, వసియింపుము భక్తుల పాలి వై
 మొక్కుల నందుమయ్య మముబోవ కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

వాత్మిక మందు డాగి పశుపాలుని గోవుల దుగ్ధమాని నే
 కల్మియు లేక, పద్మయను కన్యను గైకొని, కొండలెక్కి, మీ
 యాల్మగలందు బేధముల కంకుర మెట్టిదో? పద్మ యేగె దా
 తాత్మిని వాసి నీవనరు దప్పి కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

మటములు, పీఠముల్మడులు మాన్యలుం గుడులన్నియు న్నదా
 శటులకు దావలంబగుచు సత్వములేక ప్రచార హీనమై
 విటుల విహార భూములుగ పెంపెసలారె మహానుభావ! నీ
 వటుగన వేల పావన! మహాత్మా! కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

యెనుబది శాతముంగలిగి నెంతయు తాత్విక సంపద నైలం
గిన భువిజూడ మాభరతగేహము, లౌకికమై యశాశ్వతం
బనదగు మార్గముంగొలచి యన్నిట పౌరుష హినమై సదా
కునికెడి వారి దేవుడనుకొండు కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

గడనమురీది, వ్యర్థమగు కర్బులు మావి ంభుత్వ సంస్థలే
విడువక మేయుచున్నయవి, పెట్టరు హెందవ ధర్మ వ్యాప్తికిన్
విడిచిరి సంప్రదాయమనుపేరును, యోజనలందుకర్బుకే
ముడివడె వారి మానసము పూర్తి కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

నిన్న వసింప జేయుటన నెమ్మదిగా ధనమబ్బు నంచు, మా
యన్నలు దింపినారు యడియాశకు గుళ్ళొనరించి, వారికే
మన్నన లిత్తువీవు నినుమారిచి సంపద గూర్చు వారు నీ
కెన్నడు భక్తులైరి వెలయించి కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

పేదకు పెండ్లి నేయుటకు, పెండ్లి ఋణంబు కుబేరుడివ్వగా
మోదము నంది భక్త జనమున్ కరుణించి ధనమ్ము లాగి, నీ
వాదము నిల్పినప్పుకని, వారికి బంపెదవంట తీరెనే
కాదన నట్టి సింఘాపుగాధ, కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

భృగు వుమహర్షి గర్వపడు రూక్షణ నేత్రమడంచి, లక్ష్మి నీ
తగులము వాసిపోవ సరదాలకు వెంబడి, శ్రీనివాసువై
తగుదని వచ్చి జోస్యమున దారులు పేర్చి వివాహ మాడగా
తగిన వరుడ పై తివవధాన్య కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

పన్నుల ధాటికై నణగ బట్టిన సంపద, నాబెహార సం
పన్నత, రాత్రివేళ బడి వచ్చిన లాభము, నిల్పుమంచు సం
పన్నులు భక్తు లొదురట వారి ధనమ్మును హుండికెత్తి నీ
మన్ననకై తపింతురట మాన్య కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

కలిగిన వారి దేవుడవు గాకుము పేదలమందిరాలలో
మెలగుము, వారిబాధలు శమింపగ నీమ కృపారసాత్మ మౌ
చెంమి గూర్చుమయ్య మనసిచ్చి దయాకర, పేదవారలే
తలపున నిల్పుకొందురు సంతంబు కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

మానని లక్ష్మి దేవి యవమానము సైచక కోప మూర్తియై
తానె వికుంఠ ముస్వీడిచె, ధార్మిక మూర్తియెగాన, నేడు, ద
ర్మానికి గ్లాని యేర్పడిన మానను లందరు చూచు చుదురే
గాని యదుర్మోహన్ బలము గల్గి కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

తాపసి కన్ను నొత్తి తన దాపును వీడిన లక్ష్మితో సహా
కాపుర మెత్తి వాల్మీకపు కంధర మందు వసించి, పాలతో
తాపము నాపి, కావరుల దండన లంది, వాహమూర్తి తో
మాపు వసింప లేదె గుహమాటు కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

కోరిన కోర్కెలన్ని యెనగూడక, జీవిత మంధ కారమై
మీరె నవాంకుశమ్ములయి మించె జగమ్మున కాల మంతయు
మారెను నామనంబ నువిమానము నెక్కి గమించు సామి! నీ
కూరిమి పొంది భక్తి సమ కూర్తు కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

పాశము వేసి, నీవెటుక భామినిగా నన్నవొంద మారి యా
కాశ నంరేద్ర కన్యకను గాంచి వివాహము నిశ్చయించి నీ
కోశము నింపగా దనదు గోరి, ఋణంబును దీచ్చి మోక్షసం
కాశ! కృపాకరా! జనులగాపు కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

అగురు శిష్య మార్గముల యందు, పరంపర వేదమార్గ సం
భాగుల దివ్య భావకుల పంచన జేరక, వేదనింద సం
భోగుల మాంస హారులగు మూర్ఖుశిష్యులు గాగ జూతు వే
లాగున దుగ్గించ కుండ సువిలాస కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

పేరుకు హైందవ ప్రజలు పీర్లకు న్యాజులు, వూడుదాస్తు సొం
పారగ నిచ్చు చుండురు కృపాపరుడౌ నిను గొల్వకుండ, సం
సారము నందు మూఢులై చత్తురు గాని నెరుంగ లేరు శృ
గళపు నీడు మూర్తి యును గాంచ. కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

ఆర్యులు వ్యష్టి శీలముల నందిరిగాని సమిష్టి శీలమే
వీర్యము లేనిదై నిలిచె పెంచె నసూయ మనైక్య మంతట
కార్య విహీనులై ప్రగతి గాంచక నుండిరి హైందవనాశ, నీ
శౌర్యమే మాకు లక్ష మనసార కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

అయిత మైతత్వపు మహానుభవమ్ము గడించి పూర్ణజ్ఞా
తీయత మేలు కొల్పగల లేజము పెంచి పటిష్ఠ తాక్రియం
బాయక నిల్చి చెప్పగల భాహు భలుండను వాడులేక, ఈ
ర్షాయుత మైతదీ ప్రజలశక్తి కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

నిరతము నిన్నుగొల్తు దరణీవర దివ్య విలాస రూపయౌ
తీరుమలనాథ! నాహృదయ దేవళ మందు వశింపు తండ్రి యే
వరమును కోరబోను నిను పాపవినాశక! దేవదేవ! నా
మురిపె-ముదీర్ప రావలయు ముందు కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

మానవ జీవితంబు సుకుమారము దాన పదార్థ తత్వ సం
 ధానము సేయగా వలయు ధాన్య మార్గము వీడ కుండ నే
 డా నియమాలు లేవు తన యాశకు చేతులు జాపు నెప్పునే
 పూనిరి నేడు నిన్నురిచి పూర్తి కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

వీదికి నొక్క మందిరము బెట్టుట కన్నను, యున్న వాటినే
 మోదముతో వ్యవస్థ అనుమొందగ దిద్దిన జాలుగాని సం
 వాదము లేవుపే మతపు భావములైన నశించు, గుళ్ళు ఈ
 ర్వాదలు భక్తులైన జగమందు కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

సమతయు సత్వ బావ పరిసాధన జేసి వచించిరారు పూ
 ర్వము జగమంత బ్రహ్మమయ భావము, భౌతిక వాదమందుగా
 నము సుఖశాంతి, దాన భవనాశన మబ్బును గాన తత్వ మా
 ర్గము శరణంబు లందురు జగాన కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

తెలియదు యస్తి నాస్తి మనతెల్వికి గన్నడులోక మంతయుం
 గల యనివేదవేద్యులన గల్గిరి వారి పథానురక్తి యై
 యిల చరియించు శక్తులు అయించిన జీవిని, నీదు నామమే
 దలచెద నన్ను బోవుచుని తాల్చి కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

గానుగ యెద్దు వోలె తమ గమ్యము గానక కామ వాంచలం
బూని చరించు ప్రాణియును బోవును మృత్యు ముఖాన వారిపే
రైనను నిల్వ బోదు జగమందు, ధరాధిపు లేగినారు, పూ
రైనను లేక, నిన్మరిచి నంత కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

పెట్టని కోట వంటిది కుబేరుని రీతిగ నారిసింహుడే
కట్టిన దేవళంబు, మనగల్గితి వాతని పెట్టు పోత లో
గుట్టను లాగి, నీకునమ కూడెను సౌఖ్యము లందుకోస మే
గట్టను వీడినావు పురగల్గ కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

నిను నీనిమా యొనర్చిరి మనీషులు, వారిమజాలు దీర, నీ
వనవుగ వేషధారివయి యాడెద వేమిటి, డబ్బు కోసమై
మనుజులు జెప్పినట్లుగను, మారుచు నుండిన, గౌరవంబు లే
కనబడ వింక వారి గురి గాకు కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

ధారుణ మీపయోధి గతి దప్పిన నావను తీరమెక్కడో -
దూరము, భారమీ నడక, తోచిన రీతి గమించలేముహం
కారము చేత, పాపములు గాఢతుఫానుల వోలె నిల్చె, నీ
తీరము జేర్చు మయ్య గురితించి కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

భవమను వార్ధిలో మునిగి బంధితునైతిని మొహమందు, సం
భవమగు చుండె వార్ధకము, పాపములే బడబానలమ్ము లై
గవయుచు నుండ, నాధృతియు గట్టిదనమ్ము నశించె, లోకబాం
ధవుడవు నన్ను బోల్చుమని దల్తు కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

పాలకులైన వారి పరిపాలన లోన చుతంబు లేదు, ఈ,
కాలము వారి కీమతము కాంక్షలు దీర్పవు, రాజకీయమే
మేలని హైందవప్రజలు మించిరి ధర్మము తోసి పుచ్చి నీ
వేల సహించితో దెబ్బ వేల కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

మత రహితంబు రాజ్యము, యమానుషులైరి జనమ్ము. ధర్మమే
హతమగు చుండె, మావిలువలన్ని లయించె, దురాగతమ్ము లే
హితమయి పోయె, మానవుడు యింగిత శూన్యుడు గామెలంగె. స
మ్మతమగు దారి వీడుచును, మాన్య కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

సృష్టి కి మూలమేది? మనుజుండను వాడు యెవండు? మోక్ష మీ
వ్యష్టికి నందునా? ఇహమునందు సమిష్టికి శక్తియెంత? ఈ
కష్టము లెట్లు వచ్చును? ప్రగల్భము లాడిన నష్టమేమి? నా
యిష్టము లెంత? చిక్కువెలియింపు కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

చరితలు మార్చి నమ్మనటు సంగతు లన్నియు దూర్చి, వైదిక
త్తరమగు వాదముల్పడిచి, ధార్మిక వాదము కప్పిపుచ్చి, మా
ర్చిరి పరవారు, మాబ్రతుకు శిక్షణ వారి పధానసాగి ని
స్మరుచుట మార్గమై విలిచె మాన్య! కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

పదవులగోరి నీకు నుతిబట్టి నటించి పలమ్ములంద గా
సదయత కొండలెక్కి ఎనసారగ భక్తుల వోలె వారు, దా
మెదలుట చోద్యమయ్యె నినుమించిరి లోకులు, వారిబోవగా
గదలెద వేల భక్తులిటుగల్గ కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

బ్రతుకును విప్పి జెప్పెదను బాల్యము నందలి స్వేచ్ఛచేత నే
వెతికిన దారులన్ని పరివేదనకే నిలయమ్ము లయ్యె నా
మతినుడి కించి నాకు పర మార్గము లే రుచియించె నేడు నా
గతి చెడిపోయె నన్గరుణగాంచు కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

మేలిమి వీడి క్రొర్యతకు మేడలుగట్టి, దురాశలో క్రియా
శీలత బాసి హైందవులు చేరిరి మోహ పధాన, చూడరీ
కాలము మారు చుండ, మడిగట్టి వసంతురు మందిరాల లో
లీలగ వ్యాప్త మౌనగనూ జేసి కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

వరునకు కట్టుభావము, వివాహములందున డాంబికంబు, సం
బరపడి చేయు కర్బులు, యశారము, కన్యల తల్లి దండ్రులే
భరువును మోయగావలయు బాధలనొందుచు, పూర్వ పద్ధతులే
దురుసుగ మారి పోయినటు దోచె కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

సడలపు కట్టు బాట్లు మన సంఘము జేరిన వారి మెచ్చరీ
యెడ మనసిచ్చి వారిని గ్రహించి, మతంబును వీడిపోవ యే
యడదయు బాధనొందదు, సహాయము పేయరు, పేదవారు దా
గడవక జాతి మార్చినను గాని కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

ఇంత జడత్వ మేల సమయించెను జాతికి, సత్కీర్తన వే
దాంతము నిండి పోయినది యన్నిట, వేదిక లెక్కి మాటతో
దొంతులు పేర్తు రేల. తమ దోషము దాచి, విచార బావ మా
వంతయు లేక యుండి మనవారు, కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

పూలకు రంగులద్ది, శిశు పోషణకై యెద పాలునింపి బ్రం
గాలకు తేనెలల్లుచు. మృగాలకు పచ్చిక బీళ్ళు నించి, లో
కాలను సృష్టి జేయు పరికల్పన లందు శ్రమించు దేవ ఈ
యాలయమందు నిల్చి సుఖమందు కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

అందరివీడి సుసరణ మందు లయించక కానకేగినా
రెండరొ యాశ్రమాలు రచించిరి, దానగడించి రాత్మపి
ద్యేంద్రిర నూతగా గొనుచు, నిష్కూహి మాకు నిరాశ తత్వమే
సుందర మంచు జెప్పిరి విశుద్ధ, కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

శక్తిని పెంచు కాంక్ష మనసార వచించె కిరీటి కెంతయో
యుక్తిని ముక్తికిం గలిపి యోగము పేరిడి శృష్టుడంత, ఈ
వ్యక్తికి ముక్తిగాదు భగవానుని కోరిక దుష్ట శిక్షణే
ముక్తికి గీటురాయి యని పూన్చె కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

క్షుద్రిడు దుర్బలుండగుచు గూర్చును ధార్మిక వాద భేదముల్
నిద్రను గూర్చుచుండి గననీయడు. సోమరి పోతుటీగ యై
భద్రములేని మాటలకు బాటలు వేయుచు యట్టివాని తో
భద్రత లేదు జాతికిని బాధ కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

సర్వము సత్తామాయయని శాంతియు దాంతియు గానరాదు తా
గర్వము వీడి చిత్త మున గాంచిన చిత్తది దానివెంట నే
సర్వ సుఖాలు, యాత్మకును శాంతి, యటండ్రి విరాగ వంతుడే
సర్వమెరుంగ గల్గు బలిశాలి కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

పుట్టిన సర్వమున్నమసిపోవును, లౌకిక కర్మమార్గమే
పట్టును పూర్వజన్మపల భాగముగా సమకూడి, పుణ్యమే
ప్రప్తిననున్న మోక్షమను బాటకువచ్చు నరుండికేల, తా
దెట్లు పుట్టెన్ వెతుకువిత కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

కలియుగ పాలసంద్రమన గల్గు కొడంగలు సీమలోన వె
ల్లులు వెసలాచ్చు మందిర వికుంఠము నందువనించి చేరు భ
క్తుల మొరలాలకించి తులదూగెడివాడవు నారసింహుడీ
యిల తరియిచె భక్తివెలియించి కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

బేరములాడు, ధర్మనిరపేక్షణగల్గి చరించు లోభశృం
గారము బూనియుండు పని గల్గిన సంస్తుతిసేయు, కామ గం
భీరము లందుముగ్గు తన విద్యకు తానె యహంకరించు ఈ
తీరున నేటి మానవుడుదేలు, కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

మానవజన్మ మంతయుకు మాయకు లోనయి మిథ్యనేసదా
గానము చేయుచున్ బ్రతుక గల్గుచు శాశ్వత సత్యమేదియో
గానక చంచలాత్ముడగుగాని నిజమ్మునెఱింగి నిన్ను దా
మానస మందు నిల్పుకొనమాను కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

మేదిని జాహ్నువీనదిని, మేలిమితో భజించు భక్త ప్రా
హ్లాదునియందు, రాగితరులందు, హిమాలయమందు, జ్ఞాన మా
ర్గాదులలోన, మార్గశిరమందు, కిరీటి మనంబులోన నీ
వాదిగ నుందునంటివి మహాత్మ కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

దండి మగండవీవు వసుధన్ రచించుచు నండపిండ బ్ర
హ్మాండము నందునిండుచు జనావళి కోరిక దీర్చుకొనమై
కొండలనెల్చినావు, నినుగోర కొడంగలు జేరినావు మా
యండకు, ప్రేమమూర్తివి మహాత్మ కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

ఈ సచరా చరంబు రచించుచు వేద పిఠానతత్వముల్
భాసిలజేసి మానవుని భావ పరంపరలోని యాత్మవి
న్యాసము జూచుచుండెడి రహస్యపు సాక్షివి, నీవులేనిదే
వేసముసాగదో సకలవేద్య కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

నీ చరణమ్ము లేయెడద నిల్పెద, యెల్లెడ సీదురూపమే
జూచెద, హీనభావముల శుద్ధికి నామ జపంబుచేతనే
లేచేద, నాదు సర్వమును లీన మెనర్తు భవత్పదమ్మునన్
బొందెడివాడ వీవనుచుపూర్తి, కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

నిజమగు యున్ని భారతము, నిర్గుణతత్వ ప్రసారవేదమే
నిజమగు దారి, చూడ కమనీయము, భారత జీవితంబు, మా
విజయుని భారతాయనుచు విశ్వ నిగూఢత విప్పినావు నీ
విజయమే రాష్ట్ర భక్తియనిపించె కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

సర్వమతంబు లేకమని చాటిన నాటి మతంబు లేవి? యా
దుర్విధి గోరు సాధకుల దోష పథములు గల్పిచావ? యే
నిర్వచనంబు లీ బ్రతుకునీతికి, దుష్టుల సంహరించుటే
సర్వమనంగలేదె మనసార, కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

అంతము లేని ఈభువన మంతయు నిండిన తత్వరూప వే
దాంతము శక్తికింబడలు హాని యెనర్పెడి సత్వహీనమా
దాంతులుపేర్చు చున్నయది, దోషము తత్వము నందు లేదు వే
దాంతులు లోభమూర్తులయిరంత కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

గోపకేశోర! మాధవ! ముకుంద! మురారి! మహాత్మ కామ సం
తాప వినాశ! ఈశ్వర! యుదార! విశుద్ధ విశాల భావ! యో
పాప విదూర! కేశవ! యపార ధయామయ! తత్వరూప! నా
పాపము బాపి బ్రోవుము కృపాశు కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

భారత దేశమందు సమభావము నిల్పిన తెన్గురాష్ట్రముం
జేరిన పాలమూరున వసించిన షాద్దుగరంబులోని చౌ
డూరున బుట్టినాడ. నొక యొజ్జగ జీవితమీడ్చుచుంటి, ని
న్నేరగో గోరితిన్ గుణపిశేష కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

బాలుడ తత్వశాస్త్రముల భావమెరుంగను, లోక కాంక్షలో
దేలుచు జీవయాత్రగడ తేర్చుచు సాగెదనిన్నునమ్ము గో
పాలుడ నన్నుభోవుమిక భావముజేర్చి దయామయుండవై
మేలొనగూర్చు మయ్యనికమీద కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

చదివిన వాడగాను, తగుసాధన జేయగలేదు నేను యే
విదితుని జేరలే దనుభవింపగలేదనుభూతు లేవ్వియున్
మదిగదలించు సీమధుర మంజులమోహన మూర్తిగాంచి నా
హృదయము పల్లవించెను మహాత్మ కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

శతకము వ్రాసి నాబ్రితుకు సంపద విప్పితి, జ్ఞానమార్గమే
గతిగాని పోయెనో దెలియగల్గెడి ధీబలమబ్బలేదు నా
వెతవిను వాడ వీవనుచు పేరిడి వ్రాసితి. తప్పు లొప్పు లే
గతి గమనింతు వో కరుణ గల్గి కొడంగలు వెంకటేశ్వరా!

మంగళ శాసనం

జయమగు గాక, మా భరత

జాతికి, వైదిక తత్వమార్గముల్

నయకుని చేత విశ్వమున

నాంతములై ప్రసరించు గాక, ఈ

నియతి విశుద్ధమై ప్రజలు

నిర్భయు లౌనటు దిద్దు గాక, నీ

దయకును పాత్రమై సకల

ధాత్రి వెలుంగుత, వెంకటేశ్వరా!

